

Підгірна Іванна Ярославівна
*Головний спеціаліст відділу обробки даних соціальної статистики управління
обробки даних демографічної та соціальної статистики
Головного управління статистики у Тернопільській області*

ПЕРСПЕКТИВИ НАБЛИЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СТАТИСТИЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

У зв'язку з тим, що Україна підписала Угоду про асоціацію з ЄС, якою зобов'язалася привести державну статистику у відповідність з вимогами та стандартами Європейського Союзу, існує потреба удосконалення продукування статистичної інформації, її методологічного забезпечення та організації.

Відтак в сучасних умовах головною метою є реформування державної статистики має стати задоволення сучасних потреб суспільства в об'єктивній, достовірній та неупередженій статистичній інформації, яка відповідає основним принципам офіційної статистики, схваленим Генеральною Асамблеєю ООН, та Кодексу норм європейської статистики, для прийняття обґрунтованих рішень, проведення досліджень і відкритих обговорень.

Насамперед зазначимо, що реформування органів державної статистики потребує перебудови організаційної структури апарату Держстату з метою переходу на процесно-орієнтоване продукування статистичної інформації відповідно до Типової моделі статистичних бізнес-процесів виробництва статистичної інформації (GSBPM), яка підготовлена Групою високого рівня з модернізації статистичного виробництва та послуг і була представлена на конференції європейських статистиків 9-11 квітня 2014 р. (Version 5.0) [1].

Для розвитку системи електронної звітності органів державної статистики актуальним є розроблення та впровадження безоплатного програмного забезпечення для подання електронної звітності, а також програмного забезпечення для створення електронних форм звітності (конструктор форм) для їх своєчасної актуалізації (до 60 відсотків форм державних статистичних

спостережень щороку зазнають змін). Створення комплексної системи захисту інформації інтегрованої інформаційно-аналітичної системи органів державної статистики забезпечить створення належних умов для обробки і зберігання державних інформаційних ресурсів.

Використання значної кількості адміністративних даних як джерел інформації для проведення державних статистичних спостережень потребує створення та запровадження системи оцінки якості адміністративних даних.

Для поліпшення якості фінансового планування на середньостроковий період та оцінки ефективності використання коштів державного бюджету слід розробити методику розрахунку вартості державних статспостережень.

Створення веб-порталу Держстату та його мобільної версії на основі новітніх інформаційних технологій повинно забезпечити користувачів веб-порталу Держстату сучасним інструментом для пошуку, обробки і аналізу статистичної інформації.

Запровадження єдиної інтегрованої структури статистичних метаданих (SIMS) для складення стандартних звітів з якості відповідно до правил європейської статистичної системи щодо звітів з якості (2014) дасть можливість удосконалити зміст і збільшити обсяг метаінформації стосовно якості державних статистичних спостережень, а також систематизувати наявну інформацію про методи, інструменти та перебіг статистичного продукування на всіх його етапах [2].

Зростання попиту на аналітичні продукти для прийняття рішень та проведення наукових досліджень потребує підготовки мікроданих з урахуванням європейських стандартів, норм і правил із забезпеченням конфіденційності статистичних даних респондентів.

Розвиток партнерських відносин з користувачами та респондентами потребує посилення зовнішніх комунікацій, зокрема шляхом запровадження здійснення публічних заходів за участю засобів масової інформації, опитувань у режимі реального часу, а також більш широке висвітлення діяльності органів державної статистики у соціальних мережах. Недостатній рівень статистичної

грамотності суспільства призводить до маніпуляцій статистичною інформацією, що вимагає здійснення заходів, спрямованих на підвищення рівня статистичної грамотності суспільства.

Потребують перегляду технології збору та обробки статистичної інформації, розширення практики використання альтернативних джерел інформації. Перехід на сучасні методи збору даних дасть змогу суттєво зменшити звітне навантаження на респондентів.

У свою чергу, зменшення звітного навантаження на респондентів потребує розширення доступу органів державної статистики до адміністративних даних та реєстрів, а також подальшого переходу на вибіркові методи статистичних спостережень, запровадження інтегрованих форм звітності, застосування методів моделювання в процесі обробки статистичних даних, використання сучасних технологій збору даних.

Розроблення Держстатом безоплатного для респондентів програмного забезпечення зменшить їх операційні витрати та створить передумови для поступової відмови від звітування у паперовому вигляді.

У сучасних умовах надзвичайно актуальним є розвиток людського капіталу органів державної статистики, що передбачає такі завдання:

- гармонізація освітніх програм підготовки фахівців у галузі статистики з європейськими стандартами, зокрема магістерською програмою з офіційної статистики ЄС (EMOS);

- удосконалення системи підвищення кваліфікації персоналу (в тому числі шляхом розвитку дистанційного навчання);

- вивчення мов Ради Європи.

Відтак імплементація глави 5 розділу V Угоди про асоціацію, подальший розвиток нових методів збору, обробки та поширення статистичної інформації вимагають здійснення заходів, які сприятимуть забезпеченню розвитку людського капіталу системи державної статистики, удосконаленню системи підвищення кваліфікації, включаючи дистанційне навчання та вивчення мов Ради Європи.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що реалізація запропонованих заходів дасть змогу:

створити спеціальний розділ на веб-порталі Держстату для підвищення рівня статистичної грамотності суспільства;

запровадити та регулярно розраховувати індекс задоволеності користувачів статистичної інформації;

проводити не рідше одного разу на квартал заходи за участю засобів масової інформації;

гармонізувати нормативну базу, методологію та показники державних статистичних спостережень із статистичними вимогами ЄС (Acquis Communautaire);

запровадити систему управління якістю відповідно до вимог національного стандарту ДСТУ ISO 9001:2015 “Системи управління якістю. Вимоги”;

запровадити процесно-орієнтовану систему продукування статистичної інформації;

обробляти до 60 відсотків форм державних статистичних спостережень в інтегрованій системі статистичної інформації;

запровадити систему електронного документообігу, підключаючи 100 відсотків робочих місць;

запровадити комплексну систему захисту інформації інтегрованої інформаційно-аналітичної системи органів державної статистики та провести її державну атестацію;

забезпечити збір первинних даних за технологіями автоматизованого збору інформації з веб-сайтів за допомогою комп’ютерних програм, технології збору первинних даних з використанням мобільних електронних пристроїв (CAPI і SAWI) та веб-опитувань за трьома державними статистичними спостереженнями;

запровадити підготовку фахівців за магістерською програмою з офіційної статистики ЄС (EMOS);

розробити програми та електронні курси підвищення кваліфікації працівників органів державної статистики;

утворити навчальний центр для персоналу статистичних служб країн Східної Європи, Кавказу та Центральної Азії;

забезпечити вивчення іноземних мов не менше ніж для 10 відсотків працівників апарату Держстату.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Програми розвитку державної статистики до 2023 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 р. №222. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-2019-%D0%BF#Text>

2. Соціальні послуги: як побудувати українську модель на європейських підходах / Проект «Посилення регіональних соціальних служб в Україні». URL : <http://eu.prostir.ua/data?t=1&q=2174>

Підліська Мар'яна Йосифівна

Студентка 2 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри

фінансів ім. С.І. Юрія Шашкевич О.Л.

Західноукраїнський національний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Основними засадами формування демократичного суспільства є самодостатність і фінансова автономія місцевих органів влади у виконанні делегованих їм функцій. При цьому місцеві бюджети є тим інструментом за допомогою якого фінансуються заходи соціального та економічного розвитку відповідної території, здійснюється перерозподіл національного доходу, створеного в межах території. Тому в сучасних умовах проблеми формування